

מסורת הש"ס

א) וַיָּלֶךְ כַּשְׁמֶר זָקֵן שְׂמוּאֵל וְלֹא הָלַכְוּ בָּנָיו, ב) וַחֲלוּקִים קָלוּ, חֲסֹפִים סוּטֹה פִּיִּיךָ, ג) כְּמִתּוּבֹת ט.; ד) קִדְּוִשִׁין מַנָּה, ה) יוֹמָא כַּבֵּי, ו) וַיָּלֶךְ בָּנָו, ז) וַיָּלֶךְ מִלּוֹ וַיַּיְיָ בְּמַהֲרָאֵי, ח) וַיָּלֶךְ וַאֲחֵי, ט) וַיָּלֶךְ בַּעֲרִיךְ לְדוּוֹי, י) וַיָּלֶךְ לְקִרְחָתָן, יא) וְדַבְרִים יתן, יב) וַיָּלֶךְ כְּדֵר שְׂמוּאֵל מִלֹּר כְּדִשָׁן, יג) מִיִּי מִיִּי דַעַת אֲחִיתִּית שֶׁל מִפְּטִיעַת דַּהֲא דַלָּא קִשְׁטָא הֵייתּ מִשּׁוֹס שְׁעוֹד הִיא מִלִּפְסֵה שְׁפִישׁוּבִיט לְדוֹד בְּמַלְכוּת יִתְמָהּ יְכִימָן וְשִׁינִי לְגַם וְעַד עַתָּה הִי מִלִּפְסֵה.

### הגהות הב"ח

א) גב' לא משמחת ביה רק בדבר אוריה כליל ומינת בך מזלורי דכתי' נמחק;

### גליון הש"ס

גב' שהיה לך לדונן בסנהדרין. עיי' מגילה דף יד ע"ב חוס' ד"ה מורד במלכות: חוס' ד"ה דאבי' שאלו' וואן מעיד עליו ומתענג אשתו או שמא יאה שצוי כדאמרינן לקמן כל היואל למלחמת צית דוד כו': משונה רעס זו. כדמיצתה וצלשוניה: שפיה לך לדונן. על שמרד במלכות כדלקמן:

### מוסף רש"י

חלקם שאילו. שלא היה עבדות גול כידס אלל חלק ליה, כגון מעשר האשון, היו שאלין צביהן (וחזירי קרג). גט כריתות כותב לאשתו. שאס ימות במלחמה יאה גט מיוס מכיפתו, וברי מת אוריה במלחמה (בתובות טו). וראת עירובתם תקח. ודוד למד משי' אצוי להנציג אף היותאן למלחמותיו עושין כן (שם). ואדוני יואב. וזו מרד, שקראו אדון כפני המלך (קדושין מג). הדרך עלך במה בהמה

## מוסף תוספות

א. נמר. חוס' האל"ש. ב. אם לאו, כגון נבל שהיה צריך לדון אם נקרא מורד הואיל ולא יצא טבעו של דוד בעולם. חוס' האל"ש. ג. ולהפך בכוחו כשאר חייבי מיתות ב"ד. חוס' האל"ש. ד. ו[חז"ר] מורד במלכות הוא מורד צריך למדייניה כשאר דיני נפשות שדיני בו כיוס לזכות וביוס שלאחריו לחובה אלא אפילו בו כיוס גומרין לחובה וכו' אבל לדונן דאי צריך. חוס' מגילה יד: ה. והרי לא חזר לבסוף. חוס' מתנות ט: ד"ה כל היותא. ו. וקאי אמאי דקתני לעיל שפמו כסצור דוד שניכרים דברי יציבא שנלטער על שחזר דוד ולא קישט עצמו טו ועוד היה מלפס כששוישצוהו במלכות יתנאה ויסתפר לכך לא קבל דבריו ואמר לו אתה יציבא מתחלקו השדה והוא השיבו קשה אין לי ללעוק אלל על מי שהציאך הלום הנה שמלטער על שצוי ואס לא שראה צו דברים הניכרים היה חוזר ממנה שאמר הנה לך כל אשר למפיצושת ואע"פ שמהיר ואמר לו מתחלה הנה לך כל אשר למפיצושת אין זו קבלה כי כל זמן שלל היה דוד שצ במלכותו יודע היה שאין מתנתו מתנה ולא אמר לו אלל על תנאי אס יראה אמת דבדציו: על

## במה בהמה פרק חמישי שבת

**צני שמואל חטאו**. במקם שוחד והטיית דין: **לחוננים**. שמשיהם ששוכרין אותן לילך ולהזמין את הנקראים לדין: **ולסופריסם**. לשטרי צירורין ולאגרות שום: **מלאי העיטיו על צעלי ציסם**. נותנים להן פרגמטיא לעסוק צה ולתת להם השכר וממוך כך היה נמשך לצס

בני שמואל חטאו אינו אלא טועה שנאמר וַיְהִי <sup>(כ)</sup> (כי זקן שמואל ובניו לא הלכו) בדרכיו בדרכיו הוא דלא הלכו מיחטא נמי לא חטאו אלא מה אני מקיים <sup>2</sup> וַיטו אחרי הבצע שלא עשו כמעשה אביהם שהיה שמואל הצדיק מחזור בכל מקומות ישראל ודן אותם בעריהם שנאמר <sup>3</sup> וַהֲלַךְ מִדֵּי שְׁנָה בִּשְׁנָה וּסְבָב בֵּית אֵל וְהוֹלִגֵּל וְהִמְצָפָה וּשְׁפַט אֶת יִשְׂרָאֵל וְהֵם לֹא עָשׂוּ כֵן אֲלֹא יֹשְׁבוּ בְּעָרֵיהֶם <sup>4</sup> כְּדִי לְהַרְבוֹת שֹׁכֵר לַחֲזוּנִיהֶן וּלְסוּפְרֵיהֶן כְּתָנָא <sup>5</sup> וַיטו אחרי הבצע ר' מאיר אומר חלקם שאלו בפייהם רבי יהודה אומר מלאי הטילו על בעלי בתים ר' עקיבא אומר קופה יתירה של מועשר נטלו בזרוע ר' יוסי אומר מתנות נטלו בזרוע: א"ר שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן כל האומר דוד חטא אינו אלא טועה שנאמר <sup>4</sup> וַיְהִי דוֹד לְכָל דִּרְכוֹ מִשְׁכִּיל וְה' עִמּוֹ וְגו' אפשר חטא בא לידו ושכינה עמו אלא מה אני מקיים <sup>5</sup> מדוע ביות את דבר ה' לעשות הרע שביקש לעשות ולא עשה אמר רב רבי דאיתי מדוד מוהפך ודריש בזכותיה דדוד מדוע ביות את דבר ה' לעשות הרע רבי אומר משונה רעה זו מכל רעות שבתורה שכל רעות שבתורה כתיב בהו ויעש וכאן כתיב לעשות שביקש לעשות ולא עשה <sup>5</sup> את אוריה החתי הכית בחרב <sup>6</sup> שהיה לך לדונן בסנהדרין ולא דנת ואת אשתו לקחת לך לאשה ליקוחין יש לך בה <sup>7</sup> דא"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן כל היוצא למלחמת בית דוד כותב גט כריתות לאשתו שנאמר <sup>6</sup> ואת עשרת חריצי החלב האלה תביא לשר האלף ואת אחיך תפקוד לשלום ואת ערובתם תקח מאי ערובתם תני רב יוסף דברים המעורבים בינו לבניה <sup>5</sup> ואותו הרגת בחרב בני עמון <sup>7</sup> מה חרב בני עמון אי אתה נענש עליו אף אוריה החתי אי אתה נענש עליו מאי טעמא <sup>2</sup> מורד במלכות הוה דאמר ליה <sup>7</sup> ואדוני יואב ועבדי אדוני על פני השרה חונים אמר רב כי מעיינת ביה בדוד לא משכחת ביה בר מדאוריה דכתיב <sup>(6)</sup> <sup>8</sup> רק בדבר אוריה החתי אביי קשישא רמי דרב אדרב מי אמר רב הכי <sup>(7)</sup> והאמר רב קיבל דוד לשון הרע קשיא גופא רב אמר קיבל דוד לשון הרע דכתיב <sup>9</sup> ויאמר לו המלך איפוא הוא ויאמר ציבא אל המלך הנה הוא בית מכיר בן עמיאל <sup>(10)</sup> (בלא) דבר וכתיב <sup>10</sup> וישלח המלך ויקחהו מבית מכיר בן עמיאל <sup>(11)</sup> (מלא) דבר מכדי חזייה דשקרא הוא כי הדר אלשין עילויה מ"ט קיבלה מיניה דכתיב <sup>11</sup> ויאמר המלך <sup>(12)</sup> (אל ציבא איה) בן אדוניך ויאמר ציבא אל המלך הנה (הוא) יושב בירושלים וגו' ומנא לן דקיבל מיניה דכתיב <sup>12</sup> ויאמר המלך הנה לך כל אשר למפיבושת ויאמר ציבא השתחיתתי אמצא חן <sup>(13)</sup> (בעיני) המלך ושמואל אמר לא קיבל דוד לשון הרע דברים הניכרים חזא ביה דכתיב <sup>13</sup> ומפיבושת בן שאול ירד <sup>(14)</sup> (לפני) המלך ולא עשה רגליו ולא עשה שפמו ואת בגדיו לא כיבם וגו' וכתיב <sup>14</sup> ויהי כי בא ירושלים לקראת המלך ויאמר לו המלך למה לא הלכת עמי מפיבושת ויאמר אדוני המלך עבדי רמני כי אמר עבדך אחבשה לי החמור וארכב עליה ואלך את המלך כי פסח עבדך

נענש עליו אף אוריה החתי אי אתה נענש עליו מאי טעמא <sup>2</sup> מורד במלכות הוה דאמר ליה <sup>7</sup> ואדוני יואב ועבדי אדוני על פני השרה חונים אמר רב כי מעיינת ביה בדוד לא משכחת ביה בר מדאוריה דכתיב <sup>(6)</sup> <sup>8</sup> רק בדבר אוריה החתי אביי קשישא רמי דרב אדרב מי אמר רב הכי <sup>(7)</sup> והאמר רב קיבל דוד לשון הרע קשיא גופא רב אמר קיבל דוד לשון הרע דכתיב <sup>9</sup> ויאמר לו המלך איפוא הוא ויאמר ציבא אל המלך הנה הוא בית מכיר בן עמיאל <sup>(10)</sup> (בלא) דבר וכתיב <sup>10</sup> וישלח המלך ויקחהו מבית מכיר בן עמיאל <sup>(11)</sup> (מלא) דבר מכדי חזייה דשקרא הוא כי הדר אלשין עילויה מ"ט קיבלה מיניה דכתיב <sup>11</sup> ויאמר המלך <sup>(12)</sup> (אל ציבא איה) בן אדוניך ויאמר ציבא אל המלך הנה (הוא) יושב בירושלים וגו' ומנא לן דקיבל מיניה דכתיב <sup>12</sup> ויאמר המלך הנה לך כל אשר למפיבושת ויאמר ציבא השתחיתתי אמצא חן <sup>(13)</sup> (בעיני) המלך ושמואל אמר לא קיבל דוד לשון הרע דברים הניכרים חזא ביה דכתיב <sup>13</sup> ומפיבושת בן שאול ירד <sup>(14)</sup> (לפני) המלך ולא עשה רגליו ולא עשה שפמו ואת בגדיו לא כיבם וגו' וכתיב <sup>14</sup> ויהי כי בא ירושלים לקראת המלך ויאמר לו המלך למה לא הלכת עמי מפיבושת ויאמר אדוני המלך עבדי רמני כי אמר עבדך אחבשה לי החמור וארכב עליה ואלך את המלך כי פסח עבדך

שלא היה דוד שצ במלכותו יודע היה שאין מתנתו מתנה ולא אמר לו אלל על תנאי אס יראה אמת דבדציו: על

חוס' מתנות ט: ה. הא הואי אשת איש. חוס' מתנות ט: אע"ג שהיתה פגורה גמורה. חוס' גיטין ע"י. ע'. שלא יהא נודע ויקפצו עליהם בני אדם לקידשם. חוס' מתנות ט:

## במה בהמה פרק חמישי שבת

**שהיה לך לדונן בסנהדרין**. קשה לר"י דפ"ק דמגילה (דף יד: ושם) אמרינן גבי נצל דמורד במלכות לא צעי למדייניה ואוריה<sup>א</sup>

מורד במלכות הוה כדאמר בסמוך ויש לומר דודאי צריך לדונן ולידע אס הוא מורד במלכות<sup>ב</sup> אצל לעיין בדנינו<sup>ג</sup> ולעשות הלגת דין ולהממין עד למחר אין צריך<sup>ד</sup> וכן משמע

דבסנהדרין (דף לו: ושם) אמר שזן דוד את נצל כסנהדרין מויחגרו איש חרבו וגו':

**ליקוחין יש לך בה**. אף על גב דלפילו חטא נמי יש לו

צה ליקוחין דהא אנוסה היתה ושריא לצעל וזה"ש לצועל מ"מ ליקוחין יש לך צה משמע לא היה לך צה עצירה: **גט כריתות כותב לאשתו**. פרש"י על תנאי שאס ימות במלחמה תהא מגורשת מעכשיו וצריך לומר לפירושו דלף על גב דאוריה צא מן המלחמה המנאי היה שאס לא ישצו בסוף המלחמה שיהא גט<sup>ה</sup> אך קשה דתנן צמני שאחזו (גיטין דף עג: ושם) מה היה צאזמן הימים רצי יהודה אומר הכי היא כאשת איש לכל דצריה<sup>ו</sup> ואס כן לר' יהודה היתה אשת איש גמורה ונראה לר"מ שהיה מגרשה לגמרי צלל שום תנאי<sup>ז</sup> והא דלמיתני צהצט (צ"מ דף נט: ושם) מוטצ שיעצול אס ספק אשת איש ואל ילצין פני צצירו צצצים מנלן מדוד<sup>ח</sup> קרי לה ספק אשת איש<sup>ט</sup> לפי שהיו מגרשים צלנעה<sup>י</sup> והעולם סצורים שהיא אשת איש: **דאמר ליה ואדוני יואב**. פרש"י

דמורד במלכות הוה משוס דקאמר אדוני יואב <sup>6</sup> ואין נראה דאין זה מורד שלא היה צלצו להמליכו ולקציותו מלך אלל כמו שפירש רצינו מאיר דהוי מורד משוס דצסיפא דקרא כמצי ואני אצא אל צימי לאכול ולעשות ולעכצ עס אשמי וגו' שדוד אמר לו לעשות ולא רצה לעשות: **רק בדבר אוריה החתי**. קשה דהא איכא מעשה דהסמה צציש פ"צ דיומאל (דף צג: ) וי"ל דלא חשיב ליה דלא הוי כל כך עון גדול וגס שגג: אלל

נענש עליו אף אוריה החתי אי אתה נענש עליו מאי טעמא <sup>2</sup> מורד במלכות הוה דאמר ליה <sup>7</sup> ואדוני יואב ועבדי אדוני על פני השרה חונים אמר רב כי מעיינת ביה בדוד לא משכחת ביה בר מדאוריה דכתיב <sup>(6)</sup> <sup>8</sup> רק בדבר אוריה החתי אביי קשישא רמי דרב אדרב מי אמר רב הכי <sup>(7)</sup> והאמר רב קיבל דוד לשון הרע קשיא גופא רב אמר קיבל דוד לשון הרע דכתיב <sup>9</sup> ויאמר לו המלך איפוא הוא ויאמר ציבא אל המלך הנה הוא בית מכיר בן עמיאל <sup>(10)</sup> (בלא) דבר וכתיב <sup>10</sup> וישלח המלך ויקחהו מבית מכיר בן עמיאל <sup>(11)</sup> (מלא) דבר מכדי חזייה דשקרא הוא כי הדר אלשין עילויה מ"ט קיבלה מיניה דכתיב <sup>11</sup> ויאמר המלך <sup>(12)</sup> (אל ציבא איה) בן אדוניך ויאמר ציבא אל המלך הנה (הוא) יושב בירושלים וגו' ומנא לן דקיבל מיניה דכתיב <sup>12</sup> ויאמר המלך הנה לך כל אשר למפיבושת ויאמר ציבא השתחיתתי אמצא חן <sup>(13)</sup> (בעיני) המלך ושמואל אמר לא קיבל דוד לשון הרע דברים הניכרים חזא ביה דכתיב <sup>13</sup> ומפיבושת בן שאול ירד <sup>(14)</sup> (לפני) המלך ולא עשה רגליו ולא עשה שפמו ואת בגדיו לא כיבם וגו' וכתיב <sup>14</sup> ויהי כי בא ירושלים לקראת המלך ויאמר לו המלך למה לא הלכת עמי מפיבושת ויאמר אדוני המלך עבדי רמני כי אמר עבדך אחבשה לי החמור וארכב עליה ואלך את המלך כי פסח עבדך

שלא היה דוד שצ במלכותו יודע היה שאין מתנתו מתנה ולא אמר לו אלל על תנאי אס יראה אמת דבדציו: על

חוס' מתנות ט: ה. הא הואי אשת איש. חוס' מתנות ט: אע"ג שהיתה פגורה גמורה. חוס' גיטין ע"י. ע'. שלא יהא נודע ויקפצו עליהם בני אדם לקידשם. חוס' מתנות ט:

## נו.

## עין משפט ונר מצוה

ב א מיי פכ"ג מהל' סנהדרין הלכה ג סגמ לאון חס טס"ע ח"ט פ"ט סעיף ד:

בא ב מיי פ"ג מהל' מלכים הלכה ח:

## תורה אור השלם

1 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר זָקֵן שְׂמוּאֵל וַיְהִי אֶת בָּנָיו שְׁפֹטִים לְיִשְׂרָאֵל: שְׂמוּאֵל א ח א
2 וְלֹא הָלַכְוּ בָּנָיו בְּדַרְכָּיו וַיטו אַחֲרֵי הַבָּצֵעַ וַיִּקְחוּ שָׂחָד וַיטוּ מִשְׁפָּט:

שְׂמוּאֵל א ח ג
3 וַחֲלוּקִים קָלוּ מִדֵּי שְׁנָה בִּשְׁנָה וּסְבָב בֵּית אֵל וְהוֹלִגֵּל וְהִמְצָפָה וּשְׁפַט אֶת יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל מַלְכוּת יִתְמָהּ יְכִימָן וְשִׁינִי לְגַם וְעַד עַתָּה הִי שְׂמוּאֵל א ח ט

4 וַיְהִי דוֹד לְכָל דִּרְכוֹ מִשְׁכִּיל וְה' עִמּוֹ:

שְׂמוּאֵל א יח יד
5 מִדּוּעַ בָּרִית אֶת דָּבָר יְיָ לַעֲשׂוֹת דָּרֵעַ בְּעֵינֵי אֶת אֲוִרְיָה חֲתִי הַכִּית בַּחֶרֶב וְאֵת אֲשֶׁתוֹ לָקַחְתָּ לָךְ לְאִשָּׁה וְאֵתוֹ דִּרְגַּע בַּחֶרֶב בְּנֵי עַמּוֹן: שְׂמוּאֵל ב יב ט
6 וְאֵת עֶשְׂרֵת חָרִיצֵי הַחֶלֶב הָאֵלֶּה תְּבִיאִי וְיֹשֵׁב בִּירוּשָׁלַם וְאֵת אֶחָד תַּפְקִיד לְשָׁלוֹם וְאֵת עֶרְבָתָם תִּקַּח:

שְׂמוּאֵל א יז יח
7 וַיֹּאמֶר אֲוִרְיָה אֶל דָּוִד הֲאֵרֹן וַיִּשְׂרָאֵל וַיְהוּדָה יֹשִׁבִים בְּסָבּוֹת וְאֹדֵנִי יוֹאָב וְעַבְדִּי אֲדֹנִי עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה חָגִים וְאֲנִי אֲבֹא אֶל בֵּיתִי לְאָכַל וּלְשֹׁת וּלְשַׁכֵּב עִם אִשְׁתִּי חָדָי וְחֵי נַפְשִׁי אִם אֶעֱשֶׂה אֶת הַדָּבָר הַזֶּה:

שְׂמוּאֵל ב יא יא
8 אֲשֶׁר עָשָׂה דָּוִד אֶת הַיִּשָּׁר בְּעֵינֵי יְיָ וְלֹא כָּסַבְל אֲשֶׁר צִוָּהוּ כָּל יְמֵי חַיָּיו רַק בְּדָבָר אֲוִרְיָה הִחֲתִי:

מלכים א טו ה
9 וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ אִיפֹה הוּא וַיֹּאמֶר צִיבָא אֶל הַמֶּלֶךְ וְהֵנָּה הוּא בֵּית מְכִיר בֶּן עַמִּיאל בִּלְדִּי דָבָר:

שְׂמוּאֵל ב ט ד
10 וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ וַיִּקְחֵהוּ מִבֵּית מְכִיר בֶּן עַמִּיאל מִלְדִּי דָבָר:

שְׂמוּאֵל ב טו ה
11 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ וַאֲחֵי בֶן אֲדֹנִיךָ וַיֹּאמֶר צִיבָא אֶל הַמֶּלֶךְ וְהֵנָּה יוֹשֵׁב בִּירוּשָׁלַם כִּי אָמַר הָיוּ יֹשִׁיבֵיו לִי בֵּית יִשְׂרָאֵל אֶת מַמְלַכְתּוֹ אָבִי:

שְׂמוּאֵל ב טו ג
12 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְצִבָּא הֵנָּה לָךְ כָּל אֲשֶׁר לַמַּפְיבֹּשֶׁת וַיֹּאמֶר צִיבָא חן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ:

שְׂמוּאֵל ב טו ד
13 וּמַפְיבֹּשֶׁת בֶּן שָׁאוּל יָרָד לְקִרְאֵת הַמֶּלֶךְ וְלֹא עָשָׂה רַגְלָיו וְלֹא עָשָׂה שְׁפָמוֹ וְאֵת כָּבֶדוֹ לֹא כָּסַב לְמַן הָיוּם לָכֵת הַמֶּלֶךְ עַד הָיוּם אֲשֶׁר בָּא בְּשָׁלוֹם:

שְׂמוּאֵל ב יט כה
14 וַיְהִי כִּי בָּא וַיְרַשְׁלֵם לְקִרְאֵת הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ לָמָּה לֹא הִלַּכְתָּ עִמִּי מַפְיבֹּשֶׁת: וַיֹּאמֶר אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ עַבְדִּי רְמִנִּי כִּי אָמַר עַבְדְּךָ אַחֲבָשָׁה לִי הַחֲמוֹר וְאֶרְכֵב עָלֶיהָ וְאֵלֶךְ אֶת הַמֶּלֶךְ כִּי פִסַּח עַבְדְּךָ:

שְׂמוּאֵל ב יט כו-כז
14 וַיְהִי כִּי בָא וַיְרַשְׁלֵם לְקִרְאֵת הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ לָמָּה לֹא הִלַּכְתָּ עִמִּי מַפְיבֹּשֶׁת: וַיֹּאמֶר אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ עַבְדִּי רְמִנִּי כִּי אָמַר עַבְדְּךָ אַחֲבָשָׁה לִי הַחֲמוֹר וְאֶרְכֵב עָלֶיהָ וְאֵלֶךְ אֶת הַמֶּלֶךְ כִּי פִסַּח עַבְדְּךָ:

**בר :**

עין משפט  
נר מצוה

מב א טוש"ע ח"מ סי' ז'  
סעיף ג:

## תורה אור השלם

- [illegible]

- [illegible]

- 9 וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה הָרֶבֶעַ עֵבְרִי  
 " וְלֹא מִלֵּא אֲחֵרֵי " כְּדֹד  
 מִלְכִּים אִי אִי  
 10 וַיֵּשֶׁב הַיִּשְׂרָאֵל עֵבְרִי  
 וַיִּחַלּוּ בְּכָל דֹּד דֹּד אֲבוֹ  
 וְלֹא סָר יָמָן וּשְׁמָאוֹל:  
 מִלְכִּים בְּ כֹכ  
 11 וַכְּמוֹדֹ לֹא הָיָה לְקִנְיֹ  
 מֶלֶךְ אֲשֶׁר שָׁב אֶל " בְּכָל  
 לִבְנוֹ וּבְכָל נַפְשׁוֹ וּבְכָל  
 מֵאוֹד כָּל תּוֹרַת מֹשֶׁה  
 וְאֲחֵרָיו לֹא עָם כְּמוֹדוֹ:  
 מִלְכִּים בְּ כֹכ

- מוסף תוספות

# במה בהמה פרק חמישי שבת

[illegible]

**מה** אחרונים לא עשו ותרה בהן  
בו'. לא שייך למימר הכא  
מקום הניחו לו אבותיו להמגדר זו  
כדלמך בפ"ק דחולין (דף ו. וסע:)  
גבי נחש נחשת שביער חזקיה דהתם  
לא ביערוהו אבותיו שהיו יראים  
לצערו לפי שעשאו משה על פי  
הצבור אצל הכה"ל למה היו מניחים  
מלצערם. **רצוציתא**. אומר  
ר"מ דלמך במדרש שהיה נר דולק  
על ראשו:

## הדרן עלך במה בהמה

[illegible]

שאלו עד עיר עמלק וירב בנחל אמר רבי מני על עסקי נחל<sup>א</sup> אמר רב יהודה  
אמר רב בשעה שאמר דוד למפיבשת אתה וציבא תחלקו את השדה יצתה  
בת קול ואמרה לו רחבעם וירבעם יחלקו את המלוכה אמר רב יהודה אמר  
רב אילמלי<sup>ב</sup> לא קיבל דוד לשון הרע לא נחלקה מלכות בית דוד ולא עבדו  
ישראל ע"ז ולא גלינו מארצנו: אמר ר' שמואל בר נחמני א"ר יונתן כל האומר  
שלמה חטא אינו אלא טועה שנאמר<sup>ג</sup> ולא היה לכבו שלם עם ה' אלהיו  
כלבב דוד אביו כלבב דוד אביו הוא דלא הוה מיחטא נמי לא חטא אלא  
מה אני מקיים<sup>ד</sup> ויהי לעת זקנת שלמה נשיו הטו את לבבו ההיא כרבי נתן  
דר' נתן רמי כתיב ויהי לעת זקנת שלמה נשיו הטו את לבבו והכתיב כלבב  
דוד אביו כלבב דוד אביו הוא דלא הוה מיחטא נמי לא חטא הכי קאמר  
ויהי לעת זקנת שלמה נשיו הטו את לבבו ללכת אחרי אלהים אחרים ולא  
הלך והכתיב<sup>ה</sup> איכנה שלמה במה לכמוש שקין מואב שבקש לבנות ולא  
בנה אלא מעתה<sup>ו</sup> אז יכנה יחושע מזבח לה' שבקש לבנות ולא בנה אלא  
דבנה הכא נמי לבנה אלא כדתניא רבי יוסי אומר<sup>ז</sup> ואת הבמות אשר על פני  
ירושלים אשר מימין להר<sup>ח</sup> המשחה אשר בנה שלמה מלך ישראל לעשרתות  
שקין צדונים וגו'<sup>ט</sup> אפשר בא אסא ולא ביערם יחושפט ולא ביערם עד שבא  
יאשיהו וביערם והלא כל ע"ז שבארץ ישראל אסא ויהושפט ביערום אלא  
מקיש ראשונים לאחרונים מה אחרונים לא עשו ותלה בהן לשבח אף  
ראשונים לא עשו ותלה בהן לגנאי והכתיב<sup>י</sup> ויעש שלמה הרע בעיני ה'  
אלא מפני שהיה לו למחות בנשיו ולא מיחה מעלה עליו הכתוב כאילו חטא  
אמר רב יהודה אמר שמואל גזח לו לאותו צדיק שיהא שמש לדבר אחר  
ואל יכתב בו ויעש הרע בעיני ה'<sup>יא</sup> אמר רב יהודה אמר שמואל בשעה שנשא  
שלמה את בת פרעה הכניסה לו אלף מיני זמר ואמרה לו כך עושין  
לעבודה זרה פלונית וכך עושים לע"ז פלונית ולא מיחה בה<sup>יב</sup> אמר רב  
יהודה אמר שמואל בשעה שנשא שלמה את בת פרעה ירד גבריאל

ונעץ קנה בים ועלה בו שירמון ועליו נבנה כרך גדול [של רומי] במתניא של  
שני עגלי זהב אחד בבית אל ואחד בדרן נבנה צריף אחד וזהו איטליאה של  
יונתן כל האומר יאשיהו חטא אינו אלא טועה שנאמר <sup>10</sup>ויעש הישר בעיני ה'  
אני מקיים <sup>11</sup>וכמזהו לא היה לפניו מלך אשר שב וגו' <sup>12</sup>שכל דין שדן מן  
להן שמא תאמר נטל מזה ונתן לזה תלמוד לומר בכל מאורו שנתן להם כ  
לך גדול בבלי תשובה יותר מיאשיהו בדרו ואחד בדרונו ומנו אבא אבו  
לה אחא אחזה דאבא אבוה דרב ירמיה בר אבא דאמר מר רבי אבא  
ועוד אחד בדרונו ומנו עוקבן בר נחמיה ריש גלותא והיינו <sup>13</sup>נתן דצוציו  
בפירקא והוה קא מנמנס וחזאי בחילמא דקא פשט יד

# הדרן עלך במה בהמה

**על עסקי נחל.** ומה על נפש אחת אמרה תורה הצא עגלה ערופה ונצחול נפשות הללו על אחת כמה וכמה אם גדולים חטאיו קטנים מה הערופה! ולא עזבו ישראל עבודה זרה. שעל ידי שנחלקה המלכות והעממדי ירבעם העגלים של יצרו ישראל ירושלם לנמשלתם

**דבר יתן.** דמי קרה הטו נככת והוא לא הלך: **הכא נמי דבנה.** קשיא היא: **אלא** מהיכא חילף דלא צנח דמתיא רבי שון אמר כו': **לנה** **המשהי** לשון שון דמתרגמינן משמא והוא להויתים: **מקיש ראשונים.** מקיש את בנינו של שלמה לביעורו ול יאשיהו מה יאשיהו לא עשה ביעור זה ותלו בו מן השמים לשבח הואיל וביער השאר שנעשה משמא יהושפט אף שלמה לא עשה בנין זה ותלו בו לגנות מתוך שלא מיחה בשני: **שמש.** לחטוב עצי וולשאוב מים בשכר ע"ז: **ואל יכיר** זו דבר זה. ללמדך שקשה התוכחה במי שצדו ליימחות: **מיני זמר.** כלי שיר: **נעך קנה.** ושרטון מדבק בו עד שנוסף והולך וגדל שרטון חול ורפש ומיט שהים גורש: **כרך גדול של רומי.** שהוא מיצר לישראל והוא (איטיליא) **יון** במסכת מגילה (דף ו') **זיל** **שהעמיד ירבעם את העגלים** נבנה לריף אחד. באותו שרטון שגדל שם דימי שלמה לריף כוך קטן מצידיין שעושין מן קנים ומן ערבה ומלאו מתוספו בתים על בתים: **איטיליא.** שם העיר והיא ממדינת יון וכשננטלה רומי מלכות יוונים לכדוהו ונהפך להם: **יאשיהו חטא.** דכתיב שז אל ה' שמשע לחטא משעקרא: **מזן ח'** שיזב על כסא מלכותו דכתיב ח' ח' שנה וגו': **עד בן י"ח.** שמואל חלקיה את הספר ועיין ודקדק בתורה ובדיניה בכתב ובעל פה והבין שמה טעה בדניה: **נעל מזה.** ממי שמנן לו מחילה: **ה"ג ואמרי לה אחא אחוה** **דאבא אחוה** דרב ירמיה בר אבא: **נתן דלוטא.** על שם ינוצין דנורא שהמלך פטט את ידו וקיבל משכבתו לישינה אחרינה על שאלו המלך בצליית ראשו:

## הדרך עלך במה בהמה

## מסורת הש"ס

[illegible]

## גליון הש"ס

תום' ד"ה דצוציתא וכו' על ראשו. ע' סנהדרין דף לא ע"ב ברש"י ד"ה לדזיו ליה:

## רב נסים גאון

[illegible]

## רבינו חננאל

נצא בר נצא. נכלומר  
מפיבושת שאמר אין לי  
הליקא על מי שהביאך לכאן  
בשלוש, זה נמצא. ובר  
נצא] כלומר מפיבושת  
שאביו שאול נמצא,  
לומר... ויבא שאול וירב  
נחל, נתקיים במפיבושת  
נצא ובר נצא].